

Redacția și Administrația:
Budapesta, VII., Nyár-utca 1.

Aci sunt a să trimitte tot felul
de scrisori, cereri și bani.

Tot aci să primesc anunțuri cu
prețurile cele mai mederate.

Un număr 10 fileri.

ADEVĂRUL

FOAIE POLITICĂ, SOCIALĂ ȘI ECONOMICĂ.

Organul partidului socialdemocrat din Ungaria.

Foaie pentru poporul muncitor roman.

Prim-Redactor: Gustav Auerbach.

Apare la 20 al fiecărei luni.

Redactor-responsabil: Aurel Cristea.

ABONAMENTUL:

Pentru Austro-Ungaria:
Pe 1 an --- 2 coroane
Pe 1/2 an --- 1 coroane
Pentru străinătate:
Pe 1 an --- 3 coroane
Pentru America:
Pe 1 an --- 1 dolar

Către poporul muncitor din Ungaria!

De șaptesprezece luni de zile ține domnia coaliționistă în Ungaria. Cu coaliția au ajuns *dușmanii poporului* la putere. Clericalismul să întinde acum spre a sili generațiunea de azi în ghiarele capitalismului și a infecta copiii noștri deja în școala: din cari voese să crească *robi pentru belitorii poporului*.

Domnii pământului, agrarii, abia acum lasă să se simtă, că țara e a lor. Acela care nu posedă cel puțin zece mii jughere de pământ, acela să nu pretindă parte din patrie. Căci morala coaliționistă învață, că țara este a acelor urmași norocoși, ai căror străbuni au primit ca recompensă pentru *trădarea lor de patrie* proprietăți mari de pământ. Fără rușine pretind *cămătarii dreptul de a storce* poporul și mai departe.

Există în țară un muncitor, care prin muncă cinstită săși poată întreține viața sa și a familiei sale? *Carne* numai în zile de sărbători vine pe masa muncitorului, și în curând vor fi și *laptele și pâinea* articole de lux!

Dacă voiți să vă opuneți contra acestei *exploatări mizerabile și fără inimă*, atunci vine puterea coaliției, *cazaci polițienesti* și vă alungă! Voiți să vă organizați, însă domnia coaliționistă și aci vă stă în cale, și numai acei au voie a se organiza sub domnia „*revoluțiunii naționale*“ cari aseamănă pe muncitori cu *câinii legați în lanțuri*. Organizațiile muncitorilor să disolvă cu sutele, pe când uniunilor exploataților li-să dă ajutor de înflorire. Guvernul coaliționist nu voeste să sufere organizațiile muncitorilor și mobilizează *jandarmeria contra muncitorilor*, pe când *dușmanii poporului* pot comite cele mai neuzite crime contra noastră.

Voi voiți să opriti munca de nimicire a țării și voiți să vă ridicați glasul acolo unde să fac legile, însă fără voi! Voi pretindeți cu glas pătrunzător

dreptul de vot universal, egal, direct și secret!

Voi ziceți că coaliția a luat irănele guvernului cu acest program în mână; voi ziceți că Regele în un mesagiu de tron a făgăduit împlinirea acestei pretenderi! *Și vi să ride în față!*

Oare are vre-o valoare făgăduiala coaliției? Ei au *înșelat* pe proprii lor partizani, cărora le-au făgăduit o țară independentă, independentă vama și soldați maghiari! Nici de o singură făgăduială nu s'au ținut, ei s'au dus la Viena, au votat multe sute de milioane și au devenit consilieri regești! Aveți voi încredere în cuvântul Regelui? Ei nu au încredere, au speranța că Regele, ca *recompensă pentru trădarea principilor lor* nu se va ține de cuvântul său și nu va pretinde introducerea urgentă a *votului universal*.

La 10 Octombrie n. să deschide din nou Dieta ungară.

Deschiderea Dietei trebuie să se întâmple în semnul *votului universal și secret*. În această zi trebuie să arate *poporul din întreaga țară*, că *osîndește* domnia coaliționistă și că să ține puternic de pretinderea introducerii *votului univesal*. Coalițiunea poate urî votul universal, Regele poate săși *retragă* făgăduința, însă

voința poporului stă mai sus de voința guvernului și a Regelui!

Ei zic că poporul nu voeste votul universal și secret! Inșă în ziua de 10 Octombrie vor avea ocazie de a se convinge de *contrariul*. Ei se vor convinge, că poporul este *gata de luptă* și nu va lăsa cu nici un preț *această pretindere să fie defraudată*.

Bărbații de încredere a tuturor branselor din Budapesta au hotărît în ședința lor că *ziua de 10 Octombrie* trebuie să fie o zi de

odihnă generală,

totodată s'a hotărît ca *muncitorimea din toată țara* să fie provocată a se declara solidară cu această hotărîre.

In ziua de 10 Octombrie să nu fie nici un oraș, nici o comună în țară uude să se vadă *vre-un proletar la lucru*.

Odihna lucrului să fie generală în toată țara.

Și în toate locurile prin *adunări și demonstrațiuni* să arate muncitorimea că pretinde votul universal și secret.

In toată țara să se țină *adunări și conferințe*, în care să se pertracteze chestiunea și să se facă pregătirile necesare. Hotărîrile luate să se aducă la cunoștința secretariatului partidului.

Demonstrațiunea această este începutul luptei. Știm că cu această demonstrațiune încă nu am câștigat votul universal și secret. Știm că *dușmanii poporului* iar vor începe a calomnia și minți. Știm că vor face socoteală că câți bani perdo nasățiosul capital. Cu toate aceste am făcut noi *socoteală*. Inșă *lupta cere și jertfe*. *Muncitorimea din Ungaria a arătat că știe să jertfească, și va arăta că știe să și lupte*.

Luptă crâncenă, luptă bărbătească, luptă revoluționară începe la 10 Octombrie. Pentru aceea luptăm, ce este în programul guvernului, ce a făgăduit Regele. Nu goniți poporul în *Revoluție*. Dați ce ați făgăduit, aceea pentru ce v'ați dat cuvântul!

Sus la luptă! Trăiască socialdemocrația revoluționară!

Partidul socialdemocrat și naționaliștii români.

Cu privire la poziția noastră față cu partidul naționaliștilor am primit următorul articol:

Din mai multe părți ni s'a făcut aceea imputare, că noi socialiștii, și mai ales noi socialiștii români, în aceste zile grele de persecuție și sugrumare politică nu căutăm calea la vre-o unire cu partidul naționaliștilor. Mai departe voese a ne dovedi, din punct de vedere socialdemocrat, că partidul național din Ungaria nu este partid burghez, ci că ar fi un partid cu mult mai popular de cât toate celelalte partide din Ungaria, și că interesele politice naționaliste din aceste zile ar fi cu interesele noastre comune.

Este o interesantă susținere, care interesează atât pe naționaliști, cât și pe o parte din socialiști, care în această chestiune este poziția și răspunderea noastră, — iată-o:

Acuma în timpul mai din urmă deputații naționaliști s'au convins că lupta pentru valorizarea limbei naționale a fost zădarnică, și a pus multe vorbe bune pentru muncitorimea organizată. Această deșteptare și bunăvoință ne place, numai că e cam prea târzie, dar totuși ne place. Ceea ce am văzut noi la început, o văd ei acum. S-au convins și naționaliștii noștri că cu barosul nu poți să faci toate, trebuie lucrat și cu ciocanul, căci de altcum numai să ruinează lucrul. Adece pe lângă lupta pentru valorizarea limbei, ar fi trebuit să se lupte și pentru valorizarea chestiunilor economice.

Nu au avut ei vreme ca în atâția ani de zile cât au stat în pasivitate, să organizeze poporul pe cale economică-socială?

Inșă de aicea se poate vedea cât i-a zăcut inteligenței noastre soarta amară a poporului muncitor la inimă!

În acești ani de pasivitate politică, ar fi trebuit să producă minuni pe terenul social-economic și industrial. Inșă inteligența noastră pe acest teren nu a făcut nimica. Ba a ridicat o legiune de bănci cămătare care sug și exploatează țărănimea până la oase.

Este lucru foarte firese, că avocatul, medicul, popa și dascălul ar vrea să vadă poporul într'o stare cât se poate de bună și bogată. Numai că ei această stare bogată nu o țin realizabilă pentru toți. *Inteligența noastră nu vrea ca poporul ce câștigă să consume și să trăiască ca și ei*. *Inteligența noastră vrea ca poporul nostru să cruțe și numai cruțând să se îmbogățească*. *Ei voesc ca pe risicul poporului cruțător, care își trage toată bucata dela gură, să se îngrașe. să se desmierde în toate luxurile cele nebune domnești!* Aceasta o vrea inteligența noastră.

Să nu creadă nimenea că popa, dascălul sau avocatul naționalist român, va călca ea să ajute poporului muncitor în picioare, ca agitator socialist sau sindicalist. Devisa lor de progres economic social e: *Țărănule tu cruță, ca eu să am de unde mulge!*

Bine că în comitatul Bihorului în anul 1906 un popă gr. or. a provocat într'o predică de pe altar, că toți credincioșii lui să intre în sindicatul muncitorilor de pământ. Inșă în toată țara ungurească nu s'a mai aflat alt popă, care să fi arătat înțeleptului său coleg. Dacă numai jumătatea din popii

noștri români ar urma aceluia popă înțelept din Bihor, atunci alt respect am avea noi românii.

Mesteșugariul nostru nu a așteptat nici nu va aștepta ca popa să vină să-l organizeze. Mesteșugariul român este organizat de mult și luptă de mult în tabăra socialdemocrată internațională, unde află mai multă speranță dar și mai multă persecutare ca în partidul naționalist. *Mesteșugarul român știe că în partidul socialdemocrat să luptă totodată și pentru valorizarea limbii sale naționale.*

Țăranul român încă începe a se deștepta. El vede deja că e celuit din toate părțile. Credința în inteligență cu încetul dispare.

În școală și în biserică să predică țăranilor: *Dați ca să aveți toți!* — că așa ne-a învățat Christos.

În afară de școală și de biserică tot acești vătavi reverenți le predică: Nu dați! Cruțați! Postiți! Dați nouă, și nu dați la jidani etc. Sub jidani însă inteligența noastră nu înțelege numai pe fii înpăunați ai lui Iuda și Israel, ci și pe noi socialdemocrații, măcar că suntem singe din singele lor și carne din carnea lor. Foaiă noastră „Adevărul” pentru care românii zac prin temnițele statului este în ochii lor, foaie jidovească (!) Și totuși tovarășii noștri unguri (să înțelege că numai foarte puțini) susțin că burghezime românească nici nu există în Ungaria. Aceasta este o mare ignoranță a chestiunilor noastre naționale, care trebuie lămurită dela rădăcină.

Am arătat mai sus că inteligența noastră naționalistă crește poporul într-o idee pe cât ni să pare nouă de nevinovată sau de proastă, pe atâta este ea în realitate fanatică. Până când poporul nostru de rând va fi crescut în această idee reacredincioasă, până când va cruța numai pe seama exploatorilor și iel va trăi numai cu ciapă și mămăligă, până când țăranul nostru va fi crescut de popii și de dascăli reacredincioși, ca să nu deprindă măcar nici atâta cultură, ca să nu locuiască cu porcii și cu giteii sub o chirie, până atuncia mesteșugariul român nu se va ridica la viață.

Singurul mesteșugar care trăește dela țăranul nostru este jococariul și pielariul. Toți ceilalți meseriași români ca când nici nu ar exista pentru țăranul nostru. Și între inteligența românească foarte puțini sunt de aceia, cari din principii să dea lucru la un biet meseriaș român.

Dar să mergem mai departe. Să vedem că dacă nu ne este acuma nici nouă socialiştilor iertat să privim la partidul naționalistilor reprezentat în Dieta ungară, ca la un partid burghez, cu ce fel de partid avem deci onoare? Am auzit despre partidul național zicând, că burghez, adică capitalist nu-i, feudal nu-i, este o țirucută cam clerical, dar este tare poporal, adecă ar face politică de căpetenie în favorul poporului muncitor. Cine nu voește să-mi creadă nici mie, nici altuia cât de poporal muncitor e partidul naționalistilor din Ungaria, acela facă unui popă, unui avocat, fie chiar și unui deputat naționalist din Dieta următoarea întrebare:

Din ce cauză să trage scumpetea chiar și atunci când pământul produce destule roade și magazinele fabricelor sunt pline de mărfuri?

Iată ce va răspunde toată inteligența noastră:

„Scumpetea să trage din grevele muncitorilor, de la flămânzii aceia, cari se lasă seduși de niște jidani sdrențoși, cari să numese socialiști!”

Și de nu vor răspunde din una sută de inteligenți români 80—90 astfel, atunci cu nu voiți mai la mână. Și toți inteligenții aceia, cari susțin, că vina scumpetei să trage din grevele exploatatului popor muncitor, aceia sunt în ochii mei burghezii de verzi, din a căror verdeață și otrava prostiei și a voin-

pentru această nepricepere facem responsabil numai pe inteligența noastră.

Ni se pune întrebarea: că ce va ține poporul de rând laolaltă, dacă nu frica de D-zeu? Și ni se face imputarea că noi suntem în contra lui D-zeu. Se poate o mai mare ticăloșie ca aceasta? Toate imputările aceste ni se fac nemotivate și cu scopul ca poporului român să nu i-să deschidă ochii, ca să nu devină socialist, ca poporul nostru să rămână vechi și purure o oaie bună de tuns și muls. Știe fiecare naționalist inteligent destul de bine, că noi în afacerea credinței religioase nu ne amestecăm, voim să fie lucru privat. Și cu toate că mulți naționaliști inteligenți sunt încă de părerea noastră, totuși nu cutează să-și ridice glasul pentru acest adevăr. Însă este fapt dovedit că creșterea copiilor în spiritul umanității mai multă impresiune morală și culturală produce și dezvoltă în sufletul copiilor de cât dogmele barbare de spaima iadului și de infrișarea lui D-zeu.

Ba există burghezime națională românească, al cărei ideal de viață socială este *namila capitalismului exploator*, există, de o sută de ori există! Există burghezime românească, care este tot așa de reacredincioasă ca și burghezia maghiară.

Din aceste cauze evidente noi nu putem să ne contopim cu partidul naționalist și numai atunci dacă partidul național s'ar declara într-o zi nemuritoare socialdemocrat, ne vom putea uni definitiv. Noi (partidul socialist și naționalist) suntem deja de mult uniți în lupta crâncenă pentru cucerirea votului universal. Atât noi, cât și naționaliștii am declarat, că și cu iadul ne vom uni ca să putem cuceri votul pentru toți.

Muncitorimea organizată din Ungaria stă gata să întrebuinteze și mijloacele cele mai extreme dacă chestiunea votului universal nu se va realiza încă în toamna această. Naționaliștii cari ne vor sta în ajutor în această luptă mare vor fi primiți cu bucurie. Ce va urma după aceea, nu o putem spune. Lucru de căpetenie pentru noi e că acuma în timpul acesta greu și apăsător, aceste două partide să fie una, să luptăm umăr la umăr și cu încredere reciprocă frățescă pentru cucerirea votului universal.

Și eu zic, sa ne dea sfântul adevăr iubirea, speranța și puterea, ca și după cucerirea votului universal și prin toate timpurile viitorului pe al nostru steag să fie scris: *unirea.* I. S. Herineanu.

Congresul socialist internațional.

În Stuttgart parlamentul lumii, — căci nu găsim altă denumire mai bună pentru întrunirea celor 900 delegați al proletariatului lumii întregi — s'a întrunit și timp de o săptămână a discutat și hotărât atitudinea proletariatului față de chestiunile mai principale cari agită viața socială.

Vom căuta în câteva cuvinte a arăta chestiunile cari au preocupat și hotărârile ce au fost luate de delegații din Stuttgart.

Unul din principalele puncte și care a fost primul pus la desbaterea congresului a fost: *Militarismul și conflictele internaționale.* Să știe că lupta pentru piețe de desfacere, lupta pentru întinderea exploatației face zilnic aproape inevitabil războiul. Războiul însă pe lângă că nu folosește de loc proletariatului, îi cere un tribut enorm de singe. Pentru a pune capăt acestui rău și pentru a evita acele conflicte internaționale, cari primejduese întreaga dezvoltare a societății, congresul și-a sacrificat o însemnată parte din activitatea sa, și a ajuns la următoarea rezoluție:

Muncitorii statelor, cari ar fi în conflict să uzeze de toate mijloacele cari îi stau la îndemână — cum sunt mai ales greve, refuzare de credite de către deputații lor din parlament, pentru a evita războiul. Dacă războiul va fi cu toate acestea declarat, să

caute să-l aplaneze cât mai repede pentru a evita vărsările de singe fără folos. Totodată s'a hotărât ca proletariatul tuturor țărilor să lupte pentru transformarea armatei permanente în — miliție — înarmarea națiunii.

Al doilea punct a fost: *Raporturile între partidele politice și sindicatele profesionale.* De oarece până acum aceste două organizațiuni ale muncitorilor, lucrau cu totul deosebit unele de altele, cu toate că au aceeași țintă — desrobirea muncitorilor, și din cauza acestei împărțiri a forțelor, lupta a fost mai grea, congresul a hotărât că: *Sindicatele deși păstrânduși autonomia — libertatea administrației — trebuie să meargă mână în mână cu partidele socialdemocrate, căci numai când lupta economică va fi sprijinită de cea politică, iar cea politică de sindicatele, proletariatul va putea căpăta reformele de care are nevoie.*

Al treilea punct a fost: *Chestia colonială.* Capitalismul după cum am spus și mai sus, în căutarea lui de piețe noi de desfacere, de estindere a comerțului și a activității sale, a dat năvală peste o mulțime de triburi, sălbatice unele, altele încă prea puțin civilizate și prin foc și sabie au căutat să-i facă cumpărătorii mărfurilor sale și să muncească pentru el. Dar cum la aceste colonizări se procedează în cele mai multe ori în mod barbar, și chiar la congres o femeie indiană a venit să se plângă contra exploatarei și regimului nemilos al Angliei în India, congresul a votat următoarea rezoluție: *Colonizările fiind legate de progresul societății capitaliste, nu se pot opri cu desăvârșire, dar congresul protestează contra mijloacelor brutale și neumane și cere o procedură sistematică și pacinică la aceste colonizări.*

Al patrulea punct a fost: *Emigrările și imigrările muncitorilor.* Și această chestie a preocupat mult congresul, căci emigrările de muncitori dintr-o țară într'alta devin din ce în ce mai numeroase. Aceste emigrări făcându-se câte-odată în paguba muncitorilor de mai înainte a acelei țări, pe de altă parte aceste emigrări fiind și ele un rău necesar, sau mai bine zis, inevitabil actualei societăți, congresul a luat următoarea hotărâre: *Emigrările și imigrările nu se pot opri, dar recomandă împiedicarea emigrărilor într-o țară unde muncitorii acelei țări ar fi în luptă, și a celor cari ar avea de urmare o scădere a prețurilor.*

Astfel în urma unei munci rodnice, delegații s'au despărțit, ducând în mijlocul celor ce i-au trimis încă odată asigurarea că o lume întreagă luptă împreună pentru desrobirea omenirii.

Și ce bucurie și mândrie trebuie să avem și noi că luăm parte la această mare luptă. Trebuie să arătăm prin statornicia, devotamentul și curajul nostru că suntem demni de această fală.

Către frații muncitori din Ungaria.

Frați muncitori!

Poate nu s'a mai văzut în istoria omenirii încă sufarinți ca acele ce e nevoită să îndure oropsita muncitorime din România. Găsim în istoria omenească chinuri, torturi, jug pe care l'au suferit strămoșii noștri, dar ne mângăiam fraților, că era un timp când în omenirea peste tot locul se suferea. Astăzi în secolul de civilizație, astăzi chiar în patria noastră, în libera Românie, o clasă de trântori pradă și omoară mai rău de cât haiducii. Pe timpul haiducilor se trimetea poteră ca să scape țara de-a mai fi pradată, azi însă este cu atât mai greu, că haiducii nu sunt în codru, ci în orașe și ne mai ținând socotală nici de oameni, nici de lege, întind jalea și pustiirea peste întreaga țară.

O pată rușinoasă va rămânea în istoria țării românești domnia liberalilor din anul 1907. Ei au putut acăta întregii omeniri cât

de lașă și criminală este întreaga clasă stăpânitoare a acestei țări. Cinci milioane de țărani și muncitori dela orașe îndură chinul și mizeria ne mai pomenită. O jale de te cuprinde groază, se întinde dela un capăt la altul al țării, nu mai găsești un mic petecel de pământ unde să mai auzi cântări vesele, copii plâng la sinul stors și ars al sârmanei țărance, până și mult iubita doină a fost uitată de această oropsită parte a lumii, pare că un blestem a căzut asupra acestor 5 milioane de nenorociți, că azi să nuși găsească alinare de cât în mormânt.

Stăpânitorii le era milă și de pământul în care se îngropau, de aceea au înpuscat cu miile și i-au aruncat ca pe câni într-o groapă comună. Femei, copii, rude de ar vrea să-i plângă, nici nu știu unde să se ducă, că stăpânitorii țării românești nici atâta drept nu le dă.

Și pentru-ce toate astea?

Aci se poate vedea marea vină a acestui popor uitat și de D-zeu și de oameni.

Dela 1866 și până azi producția țării s'a ridicat dela câte-va milioane la peste 300 milioane anual. Astăzi exportul întrece cu mult importul și când am socoti că țara este agricolă, am vedea că țărănimii îi vine în mare parte aceasta.

Ce vedem în schimb?

La 1904 d-nu Dincă Schileru propune în parlament la votarea bugetului să se voteze 300 mii de Lei pentru școli la țară, d-nul Sturza, șeful guvernului respinge propunerea, dar în schimb votează peste 29 milioane pentru tunuri noi.

Se face expoziția și se aduce din toate țările locuite de români, grupe pentru ea să vadă ce posedă România liberă, dar în schimb tot acest bălcușu nu a fost de cât un prilej pentru a petrece stăpânii, în realitate progresul țării era peste 300 mii pelagroși și bolnavi de boale lămuște. Pentru asta însă, cu ocazia expoziției, ca un dar nenorocitului popor român, îi face încă 32 spitale.

De școli nici vorbă. Se închide expoziția, țărăni nu mai pot îndura și din cauza ignoranței în care au fost ținuți, iau coasa, sapa și omoară ce-i ese în cale. Atunci pentru ea să probeze calitatea și puterea tunurilor le încercă și sate întregi cu femei, copii și bătrâni au fost bombardate. În zadar sârmanele femei cu copii apăreau pe dealuri cu câte o cârpă albă fălfăind, nemiloșii stăpâni trăgeau într'una. Morții au fost cărați cu căruțele zile întregi. Asta este răsplata patrioților din patria mumă.

Și din acest guvern fac parte pe lângă d-nul Sturza—Brătianu și foștii socialiști Morțun, Nădejde, Atanasie etc.

La orașe tânăra mișcare socialistă se conforma legilor și se organiza. Guvernul setos de sînge, deprins a crea numai jale și pustiere prigonește și expulzează în câteva luni peste 900 muncitori. Mare parte din ei români transilvăneni. Care a fost crima ce au făcut-o acești oameni? Ei au crezut că în patria mumă pot fi liberi a cere condițiuni de muncă mai bune dela o streină ea Ana Figa. Dar liberalii patrioți au găsit că sunt periculoși muncitorii transilvăneni C. Comșa, G. Boeru, Stolean Rudolf, Colotel Tănase, Matei Ștefan, Cutași Jucută și alții sunt arestați și tocmai după 29 de zile îi expulzează. A fost în zadar orice intervenție, mizeria și suferința ce au fost nevoiți să îndure vor spune-o pretutindeni.

Astfel se poartă aici pe cari are curajul onorata „Tribuna” din Arad (pentru subvenția dela guvernul român. *Culegătorul*) să le ia apărarea. Ar trebui să fie mai cinstită această foaie, căutând să servească interesele poporului român. Ar trebui să facă deosebire că în Ungaria ziarele românești trăiesc grație cetitorilor țărani, deci aci la țară e câmp deschis, pe când în regatul liber nu e voc a se duce nici o carte nici un ziar.

Astfel este ținută muncitorimea în România liberă. Astăzi în această țară ai numai libertatea de-a muri de foame, dacă te încerci să protestezi esti aruncat peste graniță

ori infunzi pușcării. Pe guvernul liberal astăzi o nouă idee îl preocupă. E vorba să facă noi temnițe. A fost destul ca un om de inimă ca Cogalniceanu și Valescu să dozească numai deșteptarea țărănimii pentru a fi arestați și ținuți închiși peste 7 luni. Un comisar, Zenide, omoară pe muncitorul Țigăreanu și să plimbă liber pe străzile capitalei.

Astfel se poartă fraților, stăpânii din România liberă. Azi nu ești sigur că mai ajungi acasă. Agenții umblă prin toate părțile și spionează.

De aceea aveți o datorință sfântă de a arăta aceste rânduri la toți românii și să vă feriți de a vă gândi să luați drumul acestei țări, că amar și jale vă va urmări.

Căutați aci unde aveți mai multe libertăți de luptați pentru drepturile voastre. Pentru cei din România să le dorim inimă și curaj să infrunte toate ca să scape patria, iar stăpânitorilor acelei țări dispreț și ură să le purtăm în suflet și ticăloșiile lor să le spunem și copiilor ca să se sperie de ele.

A. Paria.

Comisiunea generala a sindicatelor din Ungaria

în ședința dela 13 Septembrie a pus întreaga țară Română sub boicot.

Hotărîrea a trebuit să fie adusă din cauza aceea, pentru că în România durează cea mai sălbatică goană contra muncitorilor. Tovarășii Români de aceea îi expulzează pentru că sunt muncitori organizați. Față de muncitorii străini due o teroare ne mai pomenită.

Fraților, tovarăși! Prin agenți caută România muncitori cu făgădueli mincinoase, ca pe urmă în România să-i poată exploata în modul cel mai barbar.

În România să nu meargă nici un lucrător!

Scrisori.

Ticăloșiile unui popă și a unui dascăl.

Sasca-Montană, în 1. Septembrie.

Onorată Redacțiune!

Vă rog a da loc în prețuitul D-v. ziar următoarelor:

Nu e nimic mai trist și mai dureros, de cât când în fruntea unei comuni să afli astfel de conducători, cari în loc de-a contribui la deșteptarea poporului luminându-l și indemnându-l la fapte vrednice de urmat, ei conduc poporul la fapte nevrednice, cari numai spre rușine le servește.

Astfel de conducători se afli și în comuna noastră Sasca. Anume preotul Ioan Murgu, adevă un burtă verde, căci i-s'a inverzit burta de prescuri de pe la praznice și au crescut în burtă de nu-și mai afli reverendă pe forma sa, căci cum au zis învățătorul Mircea când a fost în post în Sasca, când ș'or măsurat burțile, popa fiind mai gros, învățătorul au zis: tu popă ai mâncat mai multe prescuri ca mine pentru aceea ești mai gros. Dar să vede că preotului nu-i prea plăcea de învățătorul Mircea, fiindcă nu iubea crășma în modul după cum preotul o iubește. Deci ca comuna să nu sufere nici o rușine din partea conducătorilor, preotul se hotărî în frunte cu comitetul a alege un învățător carele să nu fie în nimic mai josnic în fapte de cât el. Și foarte au nimerit, aflând unul în persoana d-lui Dămian Izvernicean, carele văzând josnicia purtare a preotului, își gândi poate în sine, dacă un preot poate comite astfel de fapte, apoi eu ca învățător eu atât mai mult nu mă voi lăsa pe jos.

Și și-a ținut cuvîntul, căci n'a trecut ziua, dar mai cu seamă sârbătoare fără a nuși petrece acești păcătoși în crășmă, căci de multe ori dacă lipsea păroții caselor, poate că li-se întâmpla susnușiiților conducători și câte o primejdie. Iar dacă se întâmpla o astfel de petrecere în prescarea unei sârbă-

tori, atunci oțrenia la biserică era scandalizată în mod oribil de învățător carele își uita unde se afli, crezând că se afli în crășmă, dormea în strană întocmai ca bețivii în crășmă cu coatele pe masă. Și ca învățătorul să nu lase nimic dela ceia ce un bețiv ordinar poate a face, să puse și făcu o astfel de petrecere ziua la amiază, care a avut loc Luni a doua zi de Paști în cimiter, unde era poporul adunat la rugăciunea ce se obicinuește în fiecare an pentru cei morți. Și de nu erau la îndemână onorații săi coriști, cari sunt cam tot de-o pănură, apoi i-se întâmpla învățătorului trista ocaziune de-a se întoarce din cimiter în patru picioare întocmai ca dobitoacele.

Să ne reîntorcem iarăși la preot, carele ca să aibă putere nemărginită în comună, au ales ca membri în comitetul parohial astfel de indivizi, cari necunoscându-și dreptul lor, au lăsat toate în grija preotului, chivernișând astfel prin buna lor credință, o datorie de vre-o 7 mii coroane la cassa de păstrare din loc. Care se înțelege nu d-lor sunt angajați de a o solvi, ci poporul carele, precum bine știm din diferite ocaziuni, tot el duce greul.

Apoi on. redacțiune, să ne mai mirăm de țara Franceză, care precum bine știm e țară cea mai cultă din Europa, și care văzând netrebniciile acestor duhuri negre, i-au alun-gat din țară, scăpând astfel poporul din ghiarele acestor sugători. Apoi urmeze d-lor numai calea această mai departe, căci se vor pomeni într'o bună dimineață fără credincioși sau că vor urma pilda celor din Franța.

Muncitorul ocean.

CRONICA.

Muncitorii Români din Budapesta au hotărît a ține *Duminecă în 29 Septembrie n.*, la 9 ore înainte de amiază o **adunare poporală** în restaurantul Drosgyák, Óvoda-utca 26. Ordinea de zi: *Votul universal și 10 Octombrie.*

Datorința muncitorilor români e, a lua în număr cât mai mare parte la această adunare.

In loc de pâne — gloanțe și jandarmi. Citim în „Népszava”: Muncitorii cărăuși aplicați la fabrica de lemne a lui Willgerodt în Sudriciu (com. Bihor) au asediat în una din zilele trecute fabrica cerând urearea plății. La început bietii muncitori au încercat pe cale pașnică rugând cu capetele plecate pe îngâmfaiți capitaliști, să le ridice plata, căci din așa puțin nu pot trăi. Răspunsul a fost o refuzare bruscă și întoarcerea spatelor. Muncitorimea flămândă în amărăciunea ei a asediat fabrica, amenințând că o va aprinde dacă nu li-se urcă leafa.

Într'o seară 18 muncitori au voit să se prezinte la casierul fabricii tot cu această rugare. Casierul, a încuiat ușa și a slobozit mai multe focuri de revolver asupra muncitorilor, când aceștia au sput ușa cu săcurile. O ploaie de gloanțe a cazut apoi asupra muncitorilor din partea păzitorilor ascunși, căzând mai mulți plini de sînge. Muncitorii văzând pericolul au luat cu dânsii pe cei răniți și s'au refugiat în pădure, unde au fost urmăriți de jandarmi.

Procedura aceasta fără suflet a uzurei caracterizează politica domnilor dela fabrica Willgerodt. Mulțimea flămândă o prind în jug și dacă încearcă să scape aruncă asupra lor puterea statului, păzitorul neclintit al intereselor capitaliștilor.

Emigrările din Torontal. După cum arată într'un raport vîtecomitele, emigrările cresc în fiecare lună. Până în August s'au scos 18.643 pașapoarte, aproape fiecare pentru câte 3 persoane. Asta în Torontal, Canada Ungarici, țara latifundiilor. Ce o sîpe ură nu-i brazdă de pământ?!

Recruții din anul acesta obligați la serviciul activ, sunt chemați la serviciu nu ca de obicei la prima, ci la 16 Octombrie a. e. conform unui ordin al ministrului de războiu.

De pe câmpul de luptă

Lucrătorii dela căile ferate ungare

Cluj. (Goana și soarta muncitorilor). Nu credem că orașul Cluj va putea câștiga te-saure, mai cu seamă atunci când în toate locurile câștigă atâta, cât câștigă ziuașii în atelierul V al căilor ferate ungare. Plata începătoare este 1 cor. 60 fileri și dacă Dumnezeu și protecția mai ajută, atunci după ani de zile ajung la 2 cor. 40 fileri, însă dacă devine conducător de grupă atunci capătă 2 cor. 60 fileri. Singur mai marii văd că cu acest salariu pot muri muncitorii de foame și de aceea le mai dau câte 15—20%.

Însă pentru-ce numai atâta, asta o știu numai ei singuri.

Conducătorii de grupe nici odată nu văd asemnare, pe aceste le manipulează meșterul. Însă nu-l acuzăm de reavoință, dar nu putem lăsa neamintită slăbiciunea lui de voință, căci multe fapte nedrepte înghite din partea domnilor.

Dacă lucrătorii merg cu vre-o plângere la inginerul Hosszu Jenő, acesta pur și simplu îi dă afară. Și aceea e o groșală veche că meșterului încep a-i tremura mâ-selele în gură când inginerul este rău dispus. De multe ori se întâmplă că pentru vre-un lucru nu fac asemnare, pentru că meșterul nu are curajul a cere asemnarea. Să ntelege că în asemenea cazuri nu punga lui simte, ci punga muncitorilor o simte că sunt scurtați cu 60—70 cor. Însă foarte la modă e goana. S'a întâmplat că inginerul Hosszu a trimis la doi lăcătuși înștiințarea ca să se pregătească de plecare cu trenul. Însă în acel timp toate mașinile au fost agățate în aer, căci se lucra la roate și lucrul nu ar fi mers destul de grabnic. Oh, ce rebeliune a făcut pentru aceasta d-nu Hosszu.

S'a aruncat pe meșter și a început a striga: „Te dau afară, nu știi să poruncești!” Asemenea lucruri trebuie să sufere meșterul și astfel să nasc din mari gonitori, gonitori mici.

Însă nici acei doi lucrători nu au scăpat teferi, căci pe unul l'a globit cu 5, pe col-lalt cu 3 coroane. Dacă are cineva îndrăs-neala a cere încă odată asemnare, atunci vai de tine atelier din Cluj, ferește-te de răsunarea d-lui Hosszu.

Grupa locală din Petroșeni roagă pe acei membri, cari sunt în restanță, să binevoiască ași achita cotizațiile, căci în caz contrar se vor considera ca șterși din rândul membrilor.

În 30 Septembrie se va ține ședință de membri, la care sunt rugați membrii să ia parte în număr cât mai mare.

Lucrătorii constructori.

Următoarele locuri sunt de ocolit: Arad, Baja, Csongrád, Gyula (eschidere), Hajdunánás (inchis), Kecskemét (eschidere), Nagybánya (inchis), Nagykálló (boicot), Nyiregyháza, Petroșeni (eschidere), Székesfehérvár (inchis), Szilágysomlyó, Zágráb (eschidere).

*

Baja. Cpmitetul de organizație no serie: În Baja sunt doi meșteri, cari nu iau în seamă contractele încheiate. Aceștia sunt: Pilinszky János és társa și Eckert Mátvás. La ei însă lucrează câțiva olcooliști cari țin cu meșterii. Lor nu le trebuie sindicat, pentru că pentru un pahar de șnaps își vând și viața. Lucrătorii constructori din Baja au pronunțat sentința asupra lor și roagă pe tovarășii organizați că unde se vor întâlni cu ei să-i primească după merit. Numele acestora este: Bundies Sándor, Török András, Pollák István, Wolf Mihály și Krim János.

Bichis. Toate lucrările domeniului de aici sunt puse sub boicot.

Hajdunánás. În zilele din urmă s'a ivit un tip de lucru, care a îndemnat pe câteva figuri mișcle de-a primii de lucru

la meșterul Kéki Márton ale cărui lucrări sunt puse sub boicot. Membrii acestei companii sunt: Szücs László, Vig András, Vitényi Sándor, Széll Gyula, Albert Imre, Gál Gyula, Nyakas Antal, Vetési Gábor, Varga László și Albert István. Cel din urmă și-a scos licență de lucru spre a putea mai ușor acoperi murdăriile sale, astfel că primește lucrul dela meșteri în acord. Ceilalți pun coroana ticăloșiei lor prin suduirea sindicatului. De altcum lucrările meșterilor Kéki Márton, Jarabin József și Fülöp László sunt puse sub boicot.

Kecskemét. Eschiderea de aici tot mai durează. Sunt unii cari au subscris sistemul de bartă, dar cea mai mare parte din aceștia părăsesc orașul. Toate grupele sunt rugate a controla aspru pe membrii cari sosesc din Kecskemét.

Medgyes. Clădirea spitalului de aici pe care îl clădesc antreprenorii Gál Sándor és társa este pusă sub boicot.

Nagykálló. Lupta tovarășilor de aici tot mai durează. Trădători în această luptă sunt: Nagy János, Kovács Károly Kolláro-vits, Soós Mihály și Mellár József.

Szilágysomlyó. Lucrările meșterilor György András și Rencz István sunt sub boicot. Următorii ticăloși au devenit trădători, cari au fost eschiși din mijlocul tovarășilor: Péntes János, id. Varga József, Sutor József, Sajter József, Zaka Todor și Nagy Imre.

Zágráb. Lupta durează de 7 săptămâni fără a se prevedea sfârșitul ei. Și aci lupta a fost provocată de uniunea îndrjiților, de oarece toți lucrătorii au fost eschiși din lucru. După o luptă de două săptămâni meșterii au voit să încheie pace cu lucrători, însă aceștia la rândul lor au pus pretinderi noi, despre cari meșterii nu vor să audă. Acum meșterii caută lucrători străini spre a sparge solidaritatea lucrătorilor. *Lucrător constructor să nu călătorească la Zágráb.*

Dușmanii organizației. Comitetul de organizare din Nagyroszi a eschis pe timp nehotărit pe următorii ticăloși: Sivó István (11.164), Lami Flórián (11.183), Szabó Flórián (11.186), Flugler Antal (11.188), Molzár István (16.640), Szász Márton (11.204), Pincze János (11.208), Barsi Frigyes (13.496), Félix Lajos (13.503), Boskó Béla (13.831), Mészáros János (36.664), Gál József (47.174), Bobák Albert (19.136), Hirleman János (34.430).

Lucrătorii de încălțăminte.

Tovarășii călători au de ocolit următoarele locuri:

Greve și eschideri sunt în: Arad, Baja, Detta, Nagyszentmiklós, Szatmárnémeti, Veszprem, Virșet și Zombor.

Sub boicot sunt: Budapesta pentru lucrători de tex de tot. Baja, Czepléd, Detta, Déva atelierul lui Zavadniczky. Gyöngyös, Győr de tot. Gyula ifj. Becker Mátvás. Hódmezővásárhely Kaposvár Kassa, Keszthely, Kiskunhalas de tot. Makáu meșterul Singer Lipót. Marosvásárhely Lakatos János, Hunyadi István, Pataki Károly, Herman Vencel, Kulcsár Elek, Nuszbaum Farkas și Berek-méri János. Medgyes atelierul lui Ipsen Frigyes, Miskolcz de tot. Nagybánya Kocsi Gyula. Becicherecul-Mare Wilhelm Ferencz. Oradea-Mare pentru lucrători de cizme. Nyiregyháza Balla Antal. Óbecse de tot. Orosháza de tot. Ozd Bakalár János. Panciova de tot. Pápa Csomáz D. și Schlosser István. Pojon de tot. Segesvár Krausz János. Szászregén Deutesh Ede. Orăștie de tot. Seghedin. Székesfehérvár de tot. Szigetvár fabrica Neumann, Bienenfeld și Szántó. Szolnok Turcsányi Emanuel Szántó József, Baranyo Ferencz și Havancsák János. Szombathely de tot. Veszprem pentru ciobotari și lucrători de târg. Ujverbász Bauer György, Giesz István, Erhardt Henrik și Stefan Keresztély. Óverbász Klein János.

Muncitori chimiști, organizați-vă!

Muncitorimea din fabricele de chemie simte că mizeria în loc să dispară, crește din zi, devine tot mai mare.

Fără voință să gândească, cum și-ar putea îmbunătăți soarta. Însă nu găsește nimic și trage jugul din zori de zi până în noapte pentru un salariu de cerșetor. Inima îi să strângeră și nu simte cum zi de zi nevasta, copiii împreună cu el se vestejesc. Este nesimțitor când micul pruncuț îi cere pâine și nu-i poate da că n'are de unde, pentru că salariul e prea mic. Îi trebuie ghetete, țoale, bani pentru chirie, pentru dare și cine mai poate înșira toate cele de care are nevoie.

Nu-mi este scopul ca să amăresc și mai mult pe frații mei de suferință. Scopul mi este acela ca să arăt fie-cărui frate calea spre îmbunătățirea soartei.

Ce trebuie să facă muncitorul care poartă la inimă interesele familiei sale? Trebuie să se organizeze, să se unească cu frații lui de suferință.

Dacă este deja organizat, trebuie să caute a organiza și pe cei indiferenți și să se chibzuiască cum pot săși îmbunătățească mai lesne soarta. Pe cei indiferenți să-i îndemne a se înscrie în Sindicatul lucrătorilor chimiști a cărui adresă este: Budapesta IX., Tüzoltó-utca Nr. 66—68, în care să unesc toți muncitorii din fabricele de produse chimice precum sunt: lucrătorii din fabricele de păcură, petrol, sodă, pucioasă, chibrituri, săpun, gunoiu artificial, spirt etc.

Dacă veți serie la centrul sindicatului, numai de cât se va purta grije ca în orașul sau comuna voastră să se alcătuiască grupa locală și a vă da îndrumări.

Până aci ar fi toate bune, dar omul sărac mai are și alte morburi. Unul din aceste morburi este indiferența. În loc să caute să înainteze, își încrucișează mânele și așteaptă ca bunul Dumnezeu să-i ajute. Însă eu cu vorbele lui Christos îmi încreiu articolul: Ajutați singur și atunci și D-zeu îți va ajuta.

Înainte la organizare!

Francisc Kovács,

Secretarul Sindicatului muncitorilor de chemie.

Lucrătorii în lemn.

Eschideri sunt: în Arad, Győr, Marosvásárhely, Nagykanizsa, Panciova, Pelsücz, Keszthely și Tapoleza.

Greve sunt: în Bistrița, Czepléd, Fiume (fabrica de mobile F. Feri), Gyöngyös, Chichinda-Mare, Becicherecul-Mare, Orăștie, Serajevo, Zombor, Igló și Vinkovce.

Inchise sunt orașele: Brașov, Bichișgyula, Bichișciaba, Hódmezővásárhely, Keszthely, Kiskunfélegyháza, Nyiregyháza, Pécs Petroșeni, Sátoraljauhely, Szabadka, Szászregén, Székesfehérvár, Szolnok, Fágăraș, Tatatóváros, Vágújhely, Veszprem, Zalaegerszeg, Zsolna, Kaposvár, Erzsébetváros, Uj-Gradiska, Eger, Trencsén, Zólyom și Orosháza, Sibiu, Becicherecul-Mare.

Bursa de mărfuri din Budapesta.

Cursul din 18 Septembrie 1907.

per 50 chile.

1907 grâu de Octombrie	11.41—11.42
1908 grâu de aprilie	11.92—11.93
1907 seară de Octombrie	9.65—9.66
1907 ovăz de Octombrie	8.12—8.13
1907 cucuruz de August	— — —
1908 cucuruz de Maiu	6.82—6.83

Foile partidului sunt:

„NÉPSZAVA“

foaie zilnică în limba maghiară.

„VOLKSSTIMME“

apare odată pe săptămână în limba germană. Pe aceste răspândiți-le în tot locul.

Tipografia Világosság, societate anonyma.

Budapest, VII., Nyár-utca 1.